

- Т. 2.: Европейская философия от эпохи Возрождения по эпоху. – 1970. – 776, [1] с.
3. Антология мировой философии: в 4 т. / Н. С. Нартовский. – М: Мысль, 1969. – Т. 3.: Буржуазная философия конца XVIII в. — первых двух третей XIX в. – 1971. – 760 с.
 4. Антология мировой философии: в 4 т. / В. В. Богатов. – М: Мысль, 1969. – Т. 4.: Философская и социологическая мысль народов СССР XIX в. – 1970. – 708, [1] с.
 5. История и культура Китая. Сборник памяти академика В. П. Васильева / [отв. ред. Л. С. Васильев]. – М. : Главная редакция восточной литературы изд-ва «Наука», 1974. – 480 с.
 6. Каган М.С. Человеческая деятельность (Опыт системного анализа) / Каган М.С. – М.: Политиздат, 1974. – 328 с
 7. Марк Аврелий. Наедине с собой. Размышления [Электронный ресурс] / М. Аврелий ; [под общей редакцией А. В. Добровольского]. – К. : Collegium Artium Ing, Ltd. – Черкассы: РИЦ "Реал", 1993. // PSYLIB. Самопознание и саморазвитие. Психологическая библиотека Киевского Фонда содействию развития психической культуры – Режим доступа : <http://psylib.org.ua/books/avrel01/txt03.htm>
 8. Марк Туллий Цицерон. О старости. О дружбе. Об обязанностях [Электронный ресурс] / М.Т. Цицерон ; [перевод с латинского и комментарии В. О. Горенштейна. Издание подготовили В. О. Горенштейн, М. Е. Грабарь-Пассек, С. Л. Утченко.]. – М. : “Наука”, 1993. // История Древнего Рима – Режим доступа : <http://ancientrome.ru/antlittr/cicero/phil/officiis3-f.htm>
 9. Федоров Н.Ф. Сочинения / [общ. ред. А.В. Гулыго]. – М.: Мысль, 1982. – 711 с.
 10. Хархордин О. Res publica: возрождение интереса / О. Хархордин // Что такое республиканская традиция: статьи / науч. ред. О.В. Хархордин. – СПб.: изд. Европейского университета в Санкт-Петербурге; 2009 – С. 7-21.
 11. Син-Шэ М. Рассуждение о целях, рычагах и точках опоры [Электронный ресурс]. – 4с. – 01.05.2004. – Режим доступа <http://soob.ru/n/2004/4/concept/6>. – Загол. з титул. екрану.

SUMMARY

The origin of social philosophical researches, that devote to the phenomenon of res public, is analyzed in the article. The history of this process is discovered. Its regularities are defined.

Л. О. ШАПОВАЛОВА

ПОБУТОВА СФЕРА У ПОСТМОДЕРНІ

Актуальність досліджуваної проблеми пов'язана із соціально-історичними змінами, що відбуваються у суспільстві в усіх його сферах, у тому числі побутовій. Особливої уваги потребує вивчення специфіки соціокультурної детермінації побуту та його функціонування в сучасних умовах – умовах розвитку постіндустріального, або інформаційного суспільства. Разом з тим, на думку багатьох дослідників, науково-технологічні досягнення кінця другого тисячоліття, нерозривно пов'язані із змінами в культурі загалом, формують новий образ реальності, утвердження якого і дозволяє говорити про сьогоденне суспільство не лише як про інформаційне, але і як суспільство постмодерну [3]. Це обумовлює розширення категоріальної бази дослідження, залучення постмодерної термінології для характеристики специфіки постіндустріалізму, адже, як справедливо зазначає М. Бірюкова, «характеристика суспільства як «інформаційного» або «постіндустріального» вказує на досить обмежений зріз соціальної дійсності, пов'язаний головним чином, з розвитком нових інформаційних технологій, що доречно на соціологічному рівні розгляду, але недостатньо для філософського узагальнення всієї сукупності змін, що відбувалися і відбуваються в суспільстві на межі тисячоліть» [3].

Основні обрії філософського і культурного постмодерну знайшли відображення в роботах таких зарубіжних і вітчизняних мислителів, як Е. Голдмен, Ж.-Ф. Ліотар, Ю. Хабермас, П. Козловські, М. Епштейн, І. Іль'їн, Н. Маньковська, М. Савел'єва, С. Стасенко та інші.

Як свідчать результати досліджень, постмодерн, з одного боку, є органічним продовженням модерну, багато в чому зберігаючи його ситуацію, коли в межах однієї парадигми існують різні концептуальні схеми реальності, часто протилежні одна одній. Однак, з іншого боку, постмодерн не тільки базується на досягненнях модерну, але й критикує його основи – волю до тотальної влади, індустріальне виробництво, раціоналізм тощо. Більше того, провідною характеристикою постмодерністської ситуації став рішучий розрив з традиційним суспільством, його культурними традиціями. Постмодернізм заперечує будь-які основи. Йому притаманний принциповий антифундаменталізм. Отже, постмодернізм розглядається як епоха радикального перегляду базисних установок, відмови від традиційного світогляду, епоха розриву зі всієї попередньої культурою. Все піддається рефлексивному перегляду, оцінюється не з позицій традиційних цінностей, а з точки зору ефективності.

Метою статті є дослідження побутової сфери в умовах модерну.

«Постмодерн є епохальним і парадигмальним явищем», – зазначає С.Стасенко [13]. Риси нового світобачення знаходять прояв практично в усіх сферах суспільної свідомості: науці, релігії, філософії тощо. Наука починає зосереджувати увагу не на відкритті об'єктивних законів природи, а на конструюванні та моделюванні цих законів. Спостерігається тяжіння до застосування суб'єктивних методів пізнання роздрібненого, нестійкого світу, зміщення уваги з макроструктур на мікструктури. Змінюється концептуалізація параметрів людини, втрачається сенс усього обов'язкового і програмно структурованого. Особистість не мислиться як субстанція, вона сприймається як колаж [6].

Релігія шукає відповіді на виклики часу, з одного боку, через «модернізацію» основних релігійних систем, з іншого – через формування нетрадиційних релігійних вчень, що більше корелюють з пошуками нових форм утопізму та комунітарності, нових шляхів отримання влади, фізіологічної любові, «маргінальної свободи», процесами деміфологізації, десекуляризації та десакаралізації сучасної культури і світогляду. Філософська думка вже не намагається перебороти метафізику та не створює тотальних ідеологем, а деконструює вже існуючі філософські тексти, перетворюючи «зовнішнє у внутрішньотекстове, тобто філософію – на постфілософію» [10, 14]. Постмодернізм позиціонує себе як філософію мозаїчного, плинного і нестійкого світу, де не може бути абсолютних чи непорушних вимірів. Змінюється й сама онтологія: навколишній світ втрачає свою предметність та об'єктивність. «Весь світ є метафоричним, люди – пасажери метафори, які живуть та мандрують у ній», – вважає Ж. Дерріда [11, 29]. Крім того, для модерну характерними є релятивність, критика тотальних утопій та ідеологем, що набуває форми «радикальної плюральності». Плюральність постулюється як аксіома. Терпимість стверджується як першопринцип. Таким чином можна зазначити, що суспільство модерну – це суспільство «мультикультуралізму», в якому замість лінійної, монолітної, ціннісно-однорідної культури доби Модерну виникає поліперспективна, нелінійна культура із безліччю духовно-художніх світів, а естетичний дискурс цієї культури за своїми ключовими ознаками є гібридним, антиєрархічним, різноспрямованим, з внутрішньо-динамічним співіснуванням протилежних якостей [16], що відповідним чином формує навколишнє середовище, визначаючи й формо-змістовні характеристики побутової сфери.

Духовно-культурні і світоглядні зміни епохи модерну не можна розглядати окремо від змін, що спостерігаються на базисному, матеріально-економічному рівні. Вважається, що соціально-економічним базисом і субстратом культури модерну є пізньокapіталістичне, постіндустріальне суспільство. Його основні риси ретельно виписані у роботах Дж.П.Барлоу, Д.Белла, Дж.Гелбрейта, Е.Масуди, Е.Тоффлера, В.Іноземцева, Т.Берези та ін. і набули вже класичних обривів:

– це суспільство передової технології і розвитку постматеріалістичної системи цінностей (Е.Тоффлер) [14];

– це суспільство, в якому головне місце займає діяльність із виробництва інформаційного продукту й інформаційних послуг, а глобальна інформатизація,

інформаційно-комунікаційні технології перетворюються на основу економіки знань (М.Сеферова) [12];

– це суспільство, яке характеризується зниженням зайнятості у сфері виробництва і збільшенням зайнятості у сфері послуг (Д.Белл) [2];

– це глобальне мережеве суспільство, в якому мережі пронизують усю соціальну й економічну структуру (М.Кастельс) [8];

– це суспільство, в якому цінності знання та інформації обумовлюють «комп'ютеризацію» та «інтернетизацію» безперервної освіти, що базується на принципах світоглядної лібералізації, інноваційності та особистісно орієнтованого навчання (І.Утюз) [15];

– це суспільство, в якому на основі застосування категорій постмодерного дискурсу (текст і гіпертекст, симулякр і ризом, гіперреальність і пастиш, сенс, знак тощо) культурне середовище визначається збільшенням знаків і інформації (М.Делягін) [4];

– це суспільство, в якому розвиток інформаційно-комунікаційних технологій несе в собі кардинальні зміни в політичному житті суспільства, перш за все з боку його демократизації (Дж.П.Барлоу) [1];

– це суспільство, яке характеризується переходом від господарства, яке виробляє товар, до сервісної економіки, підвищенням ролі освіти, зміною структури зайнятості й орієнтирів людини, становленням нової мотивації діяльності, застосуванням певних елементів планування і неринкової економіки добробуту (М.Бірюкова) [3].

Найсуттєвіші зміни у виробничій сфері в основному пов'язані з переходом від масового характеру виробництва до дрібносерійного, де принцип стандартизації поступово змінюється принципом різноманітності. Це стало можливим завдяки технічному переоснащенню виробничого процесу, зокрема впровадженню новітніх комп'ютерних технологій. Сам же успіх технологій, що руйнують уніфікований підхід у виробничо-економічній сфері, значною мірою зумовлений прагненням людини вирватися з пут одноманітності, яку породила механізація докомп'ютерного періоду. У свою чергу демасифікація виробництва відбувається паралельно із утвердженням нових стилів праці, нової різноманітності, і ці зміни, як підкреслював Е.Тоффлер, не зводяться тільки до економічної сфери, а мають глобальний характер, проникаючи в усі сфери життєдіяльності людей [14, 258]

Одже, принципи плюралізму, децентралізації, фрагментарності в межах постмодернізму визначають передусім різноманітність як основний лейтмотив постіндустріального суспільства. Природно, що різноманітність як характеристика постіндустріального суспільства втілюється не тільки в галузі економіки – вона пронизує всі сфери і підсистеми суспільства, зміни в яких можуть бути описані за допомогою категорій постмодерністського світогляду.

Утвердження різноманітності як фундаментальної основи постмодернізму гарантує плюралізм, тобто рівноправне існування різних позицій, і постіндустріальне суспільство створює певні умови для реалізації цього постмодерністського принципу.

З принципом плюралізму нерозривно пов'язаний принцип децентралізації, втілення якого виразно простежується в постіндустріальному суспільстві, адже останнє фактично позбавлене того єдиного і основоположного центру, навколо якого обертається все соціальне життя. Однак децентралізація, разом з тим, не означає хаосу, оскільки відносна автономність кожного елемента соціальної системи, що реалізує плюральність і різноманітність, сполучається з їх зацікавленістю в ефективному функціонуванні системи в цілому, як генератора і носія відповідних цінностей.

Децентралізація й диференціація в сучасному суспільстві не виключають протилежної тенденції – інтеграції. Але й остання, з урахуванням вже зазначених рис постмодернізму, не передбачає формування нового утворення за схемою «периферія – центр», або розчинення одного суб'єкта в іншому; мова йде швидше про координацію, мета якої – успішне функціонування і гармонійний розвиток усіх складових частин.

Разом з тим, функціонування постіндустріального, постмодерного суспільства, незважаючи на наявність цілий ряд позитивних моментів, містить в собі нові проблеми як результат трансформаційних суспільних процесів. Серед них особливе місце посідають інформаційне перевантаження та інформаційна загроза приватному життю особистості, зростаючі можливості для обмеження її прав і свобод, «віртуалізація» навколишнього світу, зростання ролі соціальних мереж і брак живого спілкування, самотність, радикальні деформації інституту сім'ї, надмірна технізація побуту і шкідливі наслідки для здоров'я людини, інтенсифікація міжнародного культурного обміну та гомогенізація культурного середовища, стандартизація смаків, потреб і вчинків людей під впливом засобів масової інформації тощо. Все це обумовлює появу різко критичного ставлення до нового суспільства з боку багатьох фахівців.

Так, А.Тойнбі, який один з перших застосував поняття «постмодернізм», пов'язував його з кризовим станом суспільства. На підставі вивчення двадцяти однієї цивілізації він дійшов висновку, що деградує суспільства на фазі розпаду страждають від так званого „подвоєння душі“, їм властиві некритична толерантність і еkleктизм, нерозбірливість, апатія й ескапізм, тобто, прагнення втекти від дійсності, заховавшись від проблем у безтурботному світі розваг, алкоголізму, наркоманії. Постмодерністський час, згідно з Д. Беллом, є наслідком поширення модерністського „бунтарства“ в культурі на повсякденне життя суспільства, розвитку бунтарського, гіперіндивідуалістичного, споживацького і гедоністичного стилю життя, що підриває традиційні цінності капіталізму і породжує його „культурні суперечності“. Ж.П. Бодрійяр характеризує постмодерність як „катастрофу“ модерності, як радикально якісну зміну системи в цілому та доходить висновку, що „телебачення та інформація символізують катастрофу у формальному, типологічному сенсі – якісно радикальну зміну в усій соціальній системі“. П.Кеннеді – як стан цивілізації в умовах якого не тільки зникає визначеність, але й з'являється „безкінечна кількість невизначеностей“, котрі змушують зрозуміти, що „маємо справу не з „новим світовим порядком“, а з неспокійною, надломленою планетою“ [9, 407]. Е.Піддер називає постмодернізм як «втому від прогресу», а В.Здоровенко стверджує, що постмодерн народився як феномен «цивілізації кінця» – кінця метафізики, фізики, мистецтва, Бога, автора, сюжету, історії [6].

Таким чином, можна виділити два фактори, що впливають на сучасну побутову сферу в умовах постіндустріального і постмодерного суспільства – технічно-технологічний та духовно-естетичний, які тісно пов'язані між собою і доповнюють одна одну.

Оскільки існує пряма залежність між розвитком техніки і способом життя, її цінностями (Е.Тоффлер), технізацію можна вважати однією із рис сучасного суспільства, усіх сфер його діяльності, у тому числі й побутової сфери. Під технізацією у даному випадку ми розуміємо широке застосування в побутовому житті результатів науково-технічного прогресу, які включають транспортні засоби, побутову техніку, засоби інформації і зв'язку тощо. Причому сам процес технізації повністю віддзеркалює суперечливі тенденції сучасного постмодерного суспільства: з одного боку, динаміка розвитку виробництва дозволяє за короткий термін максимально наповнити ринок певною універсальною і навіть брендовою продукцією, з іншого боку, швидка зміна її модифікацій дозволяє створювати товарне розмаїття і задовольняти потреби людини в уникненні стандартизації побутової сфери.

Технізація побуту торкається ряду важливих аспектів людського існування. Як одна із складових другої, «штучної природи», вона посилює тенденцію „денатуралізації“ людського життя, подальшого віддалення людини від її «коренів», перщопочаткової «рідної» природи, що має наслідком не тільки порушення соціальних зв'язків і відносин, але сутнісних ознак людини, деформації її психологофізіологічних особливостей.

Рівень і якість технізації індивідуального побуту свідчать не тільки про інформованість людини в галузі розвитку самої техніки, удосконалення її функціональних параметрів, врешті-решт естетичний смак, але й відображають стан фінансових можливостей і соціального статусу особистості. Отже, можна говорити про те, що

покращення технічної складової побуту виступає як певний стимул для інтелектуального, професійно-кар'єрного і соціально-статусного просування людини (потреба в знанні іноземної мови, розширення технічних знань і навиків, усвідомлення необхідності додаткових доходів тощо). Однак кожна людина в процесі технізації свого буденного буття стає його заручником, відчуваючи на собі усі об'єктивні наслідки такого впливу – як позитивні, так і негативні.

До позитивних, без сумніву, належать: особиста мобільність, розширення інформаційної сфери та комунікативних зв'язків, можливість вирішувати частини виробничих проблем, залишаючись вдома, збереження часу на розв'язання безлічі буденних проблем, у тому числі за рахунок оперативного користування системою послуг тощо.

Разом з тим, все більше «втягування» людини в інформатизаційну сферу, залучення її до технологічних способів користування комп'ютерною технікою і отримання необхідної інформації має свою зворотню сторону. Д.Іванов пише, що комп'ютеризація повсякденного життя вводить в обіг віртуальну реальність в якості комп'ютерних симуляцій реальних речей і вчинків [8, 363-366]. У зростанні абстрактності, кількості умовних знаків, у надлишку вербального матеріалу, що слугують своєрідними "фільтрами" щодо багатоманітних форм і видів впливу, вбачається велика біда сучасної людини, одна з причин інтелектуального еkleктизму, соціальної пасивності і навіть невігластва щодо досить банальних явищ і процесів. Все більше проникнення в психіку людини раціональних елементів, відхід від емпіричних контактів з явищами дійсності, дії за логікою, що задана засвоєними знаннями, робить людину більш інформованою, але не більш розумною і творчою.

Зростає кількість контактів і так званого опосередкованого спілкування за допомогою телефону, мобільнику та інтернету. Поряд з інформованістю і намаганням бути "на рівні часу", втрачаються «живі» зв'язки між людьми, які замінюються на «ділові маски», інформація сприймається все більше «відсторонено», без безпосереднього емоційного її сприйняття, що сприяє посиленню «закритості» людини, розвитку психології індивідуалізму, егоїзму та індеферентності. Не випадково Л.Мамфорд зазначав, що сучасне західне суспільство все більше перетворюється на "мегамашину" – до країв раціоналізований і бюрократичний механізм, який придушує особистість і перетворює її на бездушну деталь, що виконує відповідні їй обов'язки; особистісні зв'язки людей підмінюються технологічними відношеннями, гуманізм і справедливість стають жертвами бездушної організації суспільства. З іншого боку, завдяки інформаційному пресингу людина стає більше вразливою і незахищеною від посягань на таємниці власного приватного життя, від цілеспрямованого впливу різноманітних маніпуляційних засобів – у першу чергу соціально-психологічного та ідеологічного характеру.

Змінюється динаміка суспільного та індивідуального життя. Протягом життя ми декілька разів встигаємо потрапити в зовсім інший світ. Людина може народитися в юрті, яранзі, вігвамі тубільного племені, потрапити на інший континент, здобути вищу освіту, набути якісно нового культурного статусу та повернутися із цією набутою якістю у своє середовище, роблячи при цьому інноваційний вплив на його сталий темпоритм буття. Це позначається на зміщенні звичних уявлень і смисложиттєвих цінностях, перетворенні взірцевих норм на власну протилежність, кардинальності змін соціально-політичного, економічного, психологічного тощо характеру. Так, наприклад, на забезпечену людину завтра може очікувати безробіття та втрата респектабельності. У своїй батьківщині людина може перетворитися на представника нацменшин. Європейський культурний регіон – бастион християнства – перенасичується вихідцями з арабо-ісламського світу [5].

Все це дає підстави для того, щоб простежити певні зрушення на побутовому рівні, що відповідають «постмодерній» реальності. Її визначає «одночасність різночасного» та прискорення темпів культурних змін, які внаслідок загальноцивілізаційних змін докорінно, «з калейдоскопічною швидкістю», перетворюють весь образ життя протягом одного - двох поколінь.

Таким чином можна зробити певні висновки.

1. Досліджуючи побут у контексті соціально-історичних змін, особливої уваги заслуговує специфіка соціокультурної детермінації побуту та його функціонування в умовах розвитку суспільства постмодерну, соціально-економічним базисом якого є пізньокапіталістичне, постіндустріальне суспільство. Суспільство постмодерну розглядається як епоха радикального перегляду базисних установок, відмови від традиційного світогляду, розриву зі всієї попередньої культурою. Для нього характерними є релятивність, терпимість, плюральність, децентралізація, мультикультуралізм, що відповідним чином формує навколишнє середовище, визначаючи й формо-змістовні характеристики побутової сфери.

2. Функціонування постмодерного суспільства, незважаючи на наявність цілого ряду позитивних моментів, містить в собі нові проблеми як результат трансформаційних суспільних процесів. Серед них особливе місце посідають інформаційне перевантаження та інформаційна загроза приватному життю особистості, зростаючі можливості для обмеження її прав і свобод, «віртуалізація» навколишнього світу, посилення ролі соціальних мереж і брак живого спілкування, самотність, радикальні деформації інституту сім'ї, надмірна технізація побуту і шкідливі наслідки для здоров'я людини, інтенсифікація міжнародного культурного обміну та гомогенізація культурного середовища, стандартизація смаків, потреб і вчинків людей під впливом засобів масової інформації тощо.

3. На сучасну побутову сферу суспільства впливають два фактори – технічно-технологічний та духовно-естетичний, які тісно пов'язані між собою і доповнюють одне одне і повністю віддзеркалюють суперечливі тенденції сучасного постмодерного суспільства.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Барлоу П. Джон. Декларация независимости киберпространства / Джон П. Барлоу ; [пер. с англ.] // Информационное общество: [сборник]. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2004. – С. 349-352.
2. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Дэниел Белл ; [пер. с англ. В.Л. Иноземцева]. – М.: Academia, 1999. – 787с.
3. Бірюкова М. В. Специфіка теорій постіндустріалізму й постмодерну в пізнанні особливостей сучасного світу / М. В. Бірюкова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sociology.kharkov.ua/socio/docs/chtenia/2002.pdf>.
4. Делягин М. Мировой кризис: Общая теория глобализации / М. Делягин. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 767 с.
5. Здоровенко В. Онтологічні критерії сенсу нового етапу мистецтва в концепціях постмодернізму і В. Соловйов // Інтелект. Особистість. Цивілізація. – Вип. 9. // В. Здоровенко. – Донецьк: Дон НУЕТ, 2011. – С. 253-260.
6. Здоровенко В. Цивілізаційний контекст постмодернізму // В.Здоровенко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/1stud/fil/2009_20/ZdorovenkoViktor.pdf
7. Информационное общество. – М.: АСТ, 2004. – 507 с.
8. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура / Мануэль Кастельс ; [пер. с англ.]. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
9. Кеннеди П. Вступая в XXI век / Пол Кеннеди; [пер. с англ.]. – М.: Весь мир, 1997. – 608 с.
10. Козловски П. Культура постмодерна: общественно-культурные последствия технического развития / Питер Козловски ; [пер. с нем.]. – М.: Республика, 1997. – 240 с.
11. Маньковская Н. Б. Париж со змеями: Введение в эстетику постмодернизма / Н. Б. Маньковская. – М. : ИФРАН, 1995. – 220 с.
12. Сеферова М. В. Информационное общество по-японски // Национальные модели информационного общества / Отв. ред. и сост. Е. Л. Вартанова, науч. ред. Н. В. Ткачева / М. В. Сеферова. – М. : ИКАР, 2004. – С. 211-225.

13. Стасенко С.А. Постмодерн как продолжение и преодоление модерна // С. А. Стасенко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу // http://www.iai.donetsk.ua/_u/iai/dtp/CONF/13/articles/sec1/stat19.html.
14. Тоффлер А. Будущее труда / Альвин Тоффлер ; [пер. с англ.]// Новая технократическая волна на Западе. – М., 1986. – С.250-275.
15. Утюж І. Г. Парадигмальні засади освітнього простору: монографія / Ірина Геннадіївна Утюж. – Запоріжжя: «Просвіта», 2012. – 352 с.
16. Шапко В. Феномен актуальной культуры / В. Шапко//– Социс.–1997.– № 10.–С.93-104.

SUMMARY

In the article the features of influence are examined on development of way of life from the side of society and culture of postmodern. Two factors influence on the modern sphere of way of life of society – technological and aesthetical, that is closely constrained inter se and complement each other and fully reflect the contradictory tendencies of society of postmodern.

С.В. ЛЕВАДА

СУБ'ЄКТ-ОБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНІ ВІДНОСИНИ У СОЦІАЛЬНІЙ ПОДІЇ

Досліджуючи сутність феномену соціальної події, основні прагнення автора пов'язані з метою наблизитися до вирішення нагальних потреб оптимізації соціального розвитку українського суспільства. У цьому контексті вагоме місце займає феномен соціальної події, що розглядається як потенційно важлива для вивчення детермінанта соціального розвитку України. Процеси трансформації та глобалізації спричиняють відчутні якісні зміни у самому суспільстві в цілому та соціальних процесах у кожній зі сфер суспільства, зміна яких, у свою чергу, позначається на появі або видозміні існуючих типів соціальних подій. Поява нових соціальних явищ та процесів, що потребують уточнення і ґрунтовного дослідження, тим самим актуалізує необхідність дослідження феномену соціальної події.

Така потреба знаходить своє втілення у теоретичному вивченні події як філософського поняття, яким займалися та займаються представники численних наукових шкіл і напрямів. Звертаючись до соціально-філософського контексту дослідження феномену події, необхідно виділити внесок А. Уайтхеда, М. Гайдегера, Ж. Дельоза, А. Бадью, лінгвофілософське дослідження події мови Г. Гадамера, Н. Арутюнової, ґрунтовні дослідження історичної події, починаючи від Птоломея, Гегеля, до вітчизняних дослідників, серед яких О. Єрмоєнко, вивчення соціальних подій у соціологічних теоріях А. Щюца, П. Штомпки, О. Філіпова.

Однак занурення до сфери вивчення феномену події відкриває «різноманіття його розуміння – від Dasein фундаментальної онтології Хайдеггера, «філософії вчинку» М. Бахтіна, «чистої події» як безособової доіндивідуальної сингулярності (Ж. Дельоз) і співможливого характеру процедур розуміння («єдність моментів істин») А. Бадью до «наукового концепту» в працях А. Уайтхеда» [1, с. 46]. Зважаючи на це, задля уникнення понятійної плутанини, якою може супроводжуватися подальше дослідження феномену соціальної події, актуалізується необхідність уточнити сутність досліджуваної дефініції.

Власне визначення поняття «соціальна подія» попередньо здійснено як синтез родових характеристик поняття «подія» та видових відмінностей у поєднанні з онтологічними, гносеологічними, аксеологічними, праксеологічними аспектами, атрибутивними і модальними характеристиками «соціальної події». Отже, «соціальну подію» визначено як соціально-філософське поняття, яке відображає єдність об'єктивного і суб'єктивного значення для співбуття особистості та суспільства як визначення міри життя в закономірній зміні соціального процесу у суб'єкт-об'єкт-суб'єктних відносинах та має характеристики спільності, одночасності, завершеності.

Із визначених складових елементи соціальної події, вважаємо найбільш вагомою закономірною ознакою, що відображає сутність досліджуваного феномену, є зв'язок між